

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Стела Стоянова Ралева,

Стопански факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“
професионално направление 3.8. „Икономика“
научна специалност „Политическа икономика“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ (две места), обявен от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност Политическа икономика, за нуждите на катедра „Обща теория на икономиката“, обнародван в Държавен вестник, брой 32 от 15 април 2025 г.

1. Представяне на кандидатите за участие в конкурса

За участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ (две места) по научната специалност „Политическа икономика“, обявен за нуждите на катедра „Обща теория на икономиката“ в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, са подали документи трима кандидати:

- гл. ас. д-р Александрина Борисова Александрова – преподавател в катедра „Обща теория на икономиката“ и главен координатор в Институт за научни изследвания на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов;
- гл. ас. д-р Танер Мустафов Исмаилов - преподавател в катедра „Обща теория на икономиката“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов;
- гл. ас. д-р Таня Пламенова Тодорова - преподавател в катедра „Обща теория на икономиката“ на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

2. Основание за написване на становището

Становището е изготвено съгласно заповед № 475/12.06.2025 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ и Решение от първото заседание на научното жури от 19.06.2025 г. То е разработено в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“.

3. Персонална характеристика на кандидатите

➤ Гл. ас. д-р Александрина Александрова има бакалавърски степени по специалностите „Финанси“ и „Счетоводство и контрол“ в СА „Д. А. Ценов“ съответно от 2012 и 2013 г. През 2013 и 2014 г. тя завършва две магистърски програми в същата академия – съответно „Финансов мениджмънт“ и „Счетоводство и одит в нефинансовите предприятия“. Понастоящем се обучава в магистърска програма по право в Русенския университет „Ангел Кънчев“. През 2016 г. получава свидетелство за професионална квалификация „учител“ в Центъра за следдипломно и факултативно обучение на СА. От 2013 до 2017 г. е докторант в докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (Финанси)“ в СА, където през 2017 г. получава ОНС „доктор“ с тема на дисертационния труд „Оптимизиране на данъчната система в Република България“

(Диплома №2017015 от 06.04.2017). През периодите 2014-2017 и 2020-2022 г. е хоноруван асистент в катедра „Финанси и кредит“ на СА. От 2022 до 2023 г. д-р Александрова е асистент, а от 2023 г. е главен асистент в катедра „Обща теория на икономиката“. От 2017 г. и до момента е признат изследовател /R2/, а от 2024 г. и главен координатор към Института за научни изследвания при СА. Обучител е по чужди езици в Центъра за професионално обучение и е секретар на Съвета на научните секретари на академията. Определена е за контактното лице на Рейтинговата система на българските ВУ и за оторизиран представител на Националния център за информация и документация за СА. Основател е на Алианс за устойчиво регионално развитие – Русе, в който работи като мениджър „Развитие“. Занимава се с много активно с оценяване, ръководство и експертни дейности по научноизследователски, международни и инфраструктурни проекти, финансирани от МОН, ESFR, Еразъм+, INTERREG, ФНИ, ОП „Развитие на човешките ресурси“ и ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, като взема участие в 24 проекта. Осъществила е 11 международни мобилности с цел преподаване и обучение в университети в Латвия, Виетнам, Италия, Унгария, Чехия, Португалия, Армения, Кипър и Украйна. Има около 60 публикации на български и английски език. Участва в 34 национални и международни научни форуми. Владее английски, руски, испански и немски език.

➤ *Гл. ас. д-р Танер Исмаилов* придобива бакалавърска степен по „Стопански и финансов контрол“ от СА „Д. А. Ценов“. През 2005 г. става магистър по специалност „Финансов контрол“ в същото ВУ. В периода 2012-2015 г. е редовен докторант към катедра „Обща теория на икономиката“. По време на докторантурата си преминава през специализирани обучения по Web 2.0 инструменти за електронно обучение, методика на научните изследвания, приложна информатика и съдебни експертизи. През 2015 г. получава ОНС „доктор“ с тема на дисертационния труд „Подходното неравенство в България и възможности за развитие на малкия бизнес“ (Диплома №2015011 от 25.03.2015). През 2017 г. завършва магистратура по „Турска филология: Езиково обучение на бизнеса и туризма“ в Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“. В периода 2019-2022 г. придобива професионални квалификации „Разпространение на застрахователни продукти“, „Въведение в застраховането“, „Митническа документация“, „Учител по икономика“ и „Формиране на цената на застрахователната услуга“ в СА. От 2012 до 2015 г. е хоноруван преподавател, от 2015 до 2019 г. – асистент, а от 2019 г. – главен асистент в академията. Преди това е работил на административни и технически длъжности в „Лео Експрес“ ЕООД, гр. Димитровград и „Булкарго“ ООД, гр. Варна, като кредитен консултант и мениджър в „Изи Асет Мениджмънт“ АД, гр. София и като мениджър в „Кредибул“ ЕАД, гр. София. От 2012 до 2013 г. е мениджър в „Микро кредит“ ЕАД, гр. София. От 2020 г. и до момента д-р Исмаилов е помощник-брокер в „Мусала Иншурънс Брокер“ ООД. От 2024 г. и понастоящем е оценител във ФНИ на МОН. Съосновател е и е пълноправен член на Алианса за устойчиво регионално развитие – гр. Русе. Лектор е на две дисциплини в Центъра за следдипломно и факултативно обучение на СА. В интервала 2020-2023 г. е бил научен ръководител на шест магистри. Участва в 14 изследователски и образователни проекти. Реализирал е 8 мобилности с цел преподаване в университети в Турция, Украйна, Румъния и др. Има общо 44 публикации на български и английски език. Взема участие в 14 национални и

международни научни форуми. Член е на Съюза на учените в България. Владее английски, турски и немски език.

➤ *Гл. ас. д-р Таня Тодорова* има бакалавърски степени по Международни икономически отношения и по Счетоводство и контрол от СА „Д. А. Ценов“. През 2003 г. става магистър по Международен бизнес и мениджмънт в същата академия. От 2005 до 2012 г. е докторант в катедра „Обща теория на икономиката“. През 2012 г. защитава дисертация на тема „Ефективност на публичните разходи в българската икономика (Макроикономически аспекти)“ (Диплома №2012040 от 22.10.2012). От 2006 до 2009 г. е асистент, от 2009 до 2011 г. – старши асистент, а от 2011 г. – главен асистент в същата катедра. Преди постъпването си в академията е работила като бизнес-секретар в „Свилоза“ АД, гр. Свищов. В периода 2016-2020 г. е доцент в катедра „Финанси“ на Висшето училище по агробизнес и развитие на регионите, гр. Пловдив. От 2016 до 2020 г. д-р Тодорова е научен секретар на катедра „Обща теория на икономиката“ на СА. Притежава сертификати за придобити компетенции по Управление на международни научноизследователски проекти, Обучение на научни ръководители на докторанти, Виртуална учебна среда Moodle и Създаване на професионални презентации с Microsoft PowerPoint. Според посоченото в автобиографията ѝ, тя е автор или съавтор на над 50 научни публикации и над 30 учебника и учебни помагала. Била е ръководител на един научноизследователски проект и част от екипа на три научноизследователски проекти, финансирани от Института за научни изследвания към СА. Взела е участие и в два проекта за частично финансиране на научен форум, единият от които е текущ. Има осъществени шест преподавателски мобилности по програмата Еразъм+ в университети в Италия, Холандия, Мароко, Португалия, Испания и Чехия.

4. Обща количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската работа

Всички кандидати в конкурса отговарят на задължителните изисквания за преподавателски стаж, издадена учебна литература и разработени учебни курсове според чл. 116, като и на част от допълнителните изисквания, свързани с учебната дейност, според член 124 на Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“. Конкретните резултати за всеки от тях са следните:

➤ *Гл. ас. д-р Александрина Александрова* заема академични длъжности в академията от 3 години, 3 месеца и 13 дни към момента на стартиране на процедурата. Към същия момент тя има и трудов стаж от 4 години, 10 месеца и 1 ден в Института за научни изследвания към СА. В периода от учебната 2013/2014 г. до учебната 2016/2017 г. и от учебната 2019-2020 г. до учебната 2021/2022 г. тя е хоноруван асистент. Средногодишната ѝ заетост през последните 5 учебни години, в т.ч. като хоноруван и редовен преподавател, надхвърля с над 30% фиксирания в правилника минимум от 400 учебни часа. Тя е съавтор в 5 учебника по дисциплини от тематичната област на конкурса, което е 2.5 пъти над необходимия минимум. Участва също в авторските колективи, публикували 2 учебно-методически помагала. Разработила е учебни материали по дисциплини с фундаментален характер като Макроикономика, Икономически теории и Финансова политика на ЕС за ОКС „бакалавър“ и Икономикс (Микроикономика и Макроикономика) и Данъчна политика за ОКС „магистър“. Водила е учебни курсове по Микроикономика, Макроикономика, Предприемачество, Макроикономика второ равнище, Институционална икономика, Мита и митническа политика, Въведение във финансите, Публични финанси,

Финанси на фирмата, Финансов анализ, Инвестиционно посредничество, Капиталови пазари, Бюджет и бюджетна политика, Данъчна политика, Техника на данъчното облагане, Глобално и регионално регулиране, Стопанска конюнктура, Цени и ценова политика, Ценови мениджмънт, Финансова и данъчна администрация, Управление на дълга, Финансово управление на човешките ресурси. В съответствие с член 124 на Правилника за развитието на академичния състав гл. ас. Александрова е посочила, че последните 2 курса се преподават и на английски език. Тя е представила доказателства за изпълнението и на други допълнителни критерии като проведените общо 122 лекции и разработеното учебно съдържание на английски език по дисциплините Personal Finances, European Tax Systems, European Tax Policy and Financial Analysis в Балтийската международна академия в Латвия. Доказано е също, че тя е подготвила учебни материали и програми за дисциплините Организация на труда и Комуникация и чужд език (чужд език по професията – английски език) и е водила сертификационни курсове по Испански език A1 и Испански език B1 в Центъра за професионално обучение. Важен елемент на дейността на кандидата, който попада в обхвата на допълнителните критерии, е работата със студенти и докторанти по 10 научноизследователски, образователни и творчески проекти.

➤ Гл. ас. д-р Танер Исмаилов има 10-годишен трудов стаж като редовен преподавател в СА. Преди това той е работил в продължение на пет семестъра като хоноруван асистент. От представената справка за неговата академична заетост през последните 5 учебни години става ясно, че средногодишната му учебна натовареност е с около 46% по-висока от изискуемия минимален брой часове според Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов“. Той е част от авторските колективи на 5 учебника по фундаментални и специализиращи учебни дисциплини, което е 2,5 пъти повече спрямо праговия брой участия. Участвал е също в написването на едно учебно-методическо помагало. Има подготвени учебни материали по учебните курсове Макроикономика, Икономически теории и Мита и митническа политика в ОКС „бакалавър“ и Икономикс (Микроикономика и Макроикономика) и Данъчна политика в ОКС „магистър“. Преподавал е учебните дисциплини Микроикономика, Макроикономика, Икономика на България, Икономикс, Институционална икономика, Мита и митническа политика, Митнически режими, Анализ „разходи-ползи“, Въведение във финансите, Управление на ефективността в публичния сектор, Публични финанси и бюджет, Бюджет и бюджетна политика, Икономика на социалното осигуряване, Организация и управление на социалното осигуряване, Данъчна политика, Техника на данъчното облагане, Глобално и регионално регулиране, Държавно регулиране в икономика, Съвкупни разходи в националната икономика, Стопанска конюнктура, Трудов пазар и безработица, Информационно общество, Иновации и иновационна политика, Цени и ценова политика, Ценови мениджмънт, Персонални финанси, Финансова администрация и регулация на социалните дейности, Финансова и данъчна администрация, Управление на дълга, Финансово управление на човешките ресурси, Магистърски практикум по дигитална икономика. Четири от тези дисциплини – Икономикс, Техника на данъчното облагане, Управление на дълга и Финансово управление на човешките ресурси се провеждат и на английски език, което показва изпълнение на част от допълнителните критерии на СА за заемане на академичната длъжност „доцент“. Разработени са също лекции по дисциплините Финанси и финансови отношения, Ценообразуване, Устойчиво потребление

на домакинствата и Ограничения и възможности за развитие на екопредприемачески бизнес за нуждите на Центъра за следдипломно и факултативно обучение на СА. Дадена е информация за 8 мобилности в чужбина с цел преподаване, като е уточнено, че при тях са провеждани лекции на английски език по 6 учебни дисциплини. Отчетена е ангажираност със студенти и докторанти, включително в изпълнението на 6 проекти с тяхно участие.

➤ Гл. ас. д-р *Таня Тодорова* е със стаж в СА от 18 години, 6 месеца и 20 дни, считано към 21.05.2025 г. Учебната ѝ натовареност през последните 5 години надвишава с около 23% минималния брой часове, фиксиран в Правника за развитието на академичния състав на СА. Тя е автор на 4 самостоятелни учебници и 5 учебника в съавторство по фундаментални и една специализираща учебна дисциплина, което теоретично е 6.5 пъти повече от задължителните изисквания според член 116 от същия правилник. Но тъй като издадените самостоятелни учебници са включени и в справката за допълнителните изисквания по член 124 от правилника, превишението по член 116, което е базирано само на колективните учебници, възлиза на 2.5 пъти. Кандидатката в конкурса има също 2 самостоятелни учебни помагала и едно участие с две теми в трето колективно учебно помагало. Тя е представила справка за разработени и преподавани 4 курса в ОКС „бакалавър“ – по Микроикономика, Приложна икономика, Сравнителни икономически системи и Методика на икономическите изследвания, и 1 курс в ОКС „магистър“ – по Световна икономика. От справката за академичната заетост по дисциплини обаче става ясно, че тя е водила също курсове по Макроикономика, Икономикс (Микроикономика и Макроикономика), Стопанска конюнктура, Съвременни икономически теории и Предприемачество. Според същата справка тя изнася лекционни курсове по Микроикономика и Макроикономика на английски език, а според информацията за изпълнението на допълнителните изисквания, тя е разработила и изнася лекционни курсове на английски език и по Икономически теории и Приложна икономика.

5. Обща количествена и качествена оценка на научните изследвания и изследователската дейност

Тримата кандидати в конкурса имат научни публикации и изследователска дейност, които покриват минималните национални изисквания и специфичните правила на СА. Конкретните им резултати може да се систематизират по следния начин:

➤ Гл. ас. д-р *Александрина Александрова* е представила за рецензиране 60 публикации, като 20 от тях са разработени самостоятелно и 40 са в съавторство. В структурно отношение те включват: 1 монография; 7 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 10 статии и 18 доклади в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете; 3 студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 8 студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томовете; 6 глави от колективни монографии, 5 университетски учебници и 2 университетски учебни пособия. В съдържателен план най-важно място сред публикациите заема монографията, която е посветена на интересен и малко изследван в българската икономическа литература проблем. Всички останали публикации също са актуални и се отнасят до някои от основните предизвикателства пред икономическата наука. Много висока оценка заслужава

големият брой статии и студии, публикувани в Scopus и Web of Science, което е показателно за високото равнище на научните изследвания на кандидата. Добро впечатление прави и работата върху учебната литература, като авторовият принос е най-висок в учебниците по Финансова политика на ЕС и Данъчна политика. Общият брой точки по група Г от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ е 393,09 и надхвърля почти 2 пъти минималните национални изисквания. 25 от публикациите са издадени в чужбина, а около 1/3 от всички представляват доклади пред международни и национални научни форуми. Кандидатът съчетава високата си преподавателска и публикационна активност с участието си в 18 национални и 9 международни научноизследователски проекти (различието с посоченото в документите произтича от определянето на програмите за мобилност като национални, а не като международни проекти), както и с ръководството на 1 национален и 2 международни проекта. Общият брой точки от проектната активност тогава е 560, а от публикуваните учебници и помагала – 54,13, при което сумарният резултат по група Е от минималните национални изисквания е 614,13.

Гл. ас. д-р Танер Исмаилов участва в конкурса с 33 публикации, като 7 са самостоятелни и 26 в съавторство. Те се структурират по следния начин: 2 монографии, от които едната е хабилитационен труд, а другата е публикувана книга въз основата на дисертацията; 4 доклади и 2 статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 12 статии и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 2 студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 2 студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 3 глави от колективни монографии, 5 университетски учебници и 1 университетско учебно пособие. Основно място сред тях заема хабилитационният труд, в който се разглежда важен проблем за икономическата теория и практика, отнасящ се до приложението на концепцията за устойчивостта към домакинското потребление. Анализираните проблеми в останалите публикации също са предмет на сериозен интерес в икономическата наука. Важно достижение на автора е реализираният голям брой публикации в Scopus и Web of Science, като всички те са издадени в чужбина. Като много позитивно може да се оцени и значителното участие на кандидата в научни форуми, както и фактът, че повечето публикации са в чуждестранни издания. Общият брой точки по група Г от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ е 274,67, което надхвърля с 37.3% минималните национални изисквания. Д-р Исмаилов е ръководител на един национален изследователски проект и участник в 13 национални и в 2 международни научноизследователски и образователни проекти (различието с посоченото в документите произтича от определянето на програмите за мобилност като национални, а не като международни проекти). Общият брой точки по група Е тогава е 318,32, като 265 са от проектната активност, а 53,32 - от публикуваната учебна литература.

➤ Гл. ас. д-р Таня Тодорова е депозирала за участие в конкурса 42 публикации, като 31 от тях са самостоятелни и 11 са в съавторство. Тяхната структура е следната: 2 монографии, от които едната е хабилитационен труд, а другата е публикувана книга въз основата на дисертацията; 22 статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; 12

статии и доклади в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 4 студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове; 9 университетски учебници и 3 университетски учебни пособия. Най-важен между тях е хабилитационният труд, разглеждащ характеризиращата се със значителна важност и постоянна актуалност връзка между публичните приходи и икономическия растеж. Голяма част от другите публикации са свързани с изследването на същата взаимовръзка, а останалите са посветени на други съвременни предизвикателства и имат предимно макроикономически характер. Кандидатът покрива изискванията за публикации в реферирани и индексирани издания и демонстрира висока активност при участието си в научни форуми. Общият брой точки по група Г от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ е 328,33 и надхвърля със 64.2% минималните национални изисквания. Много добро впечатление прави фактът, че д-р Тодорова е автор на значителна по обем учебна литература, вкл. на самостоятелни учебници. Това носи общ актив по група Е от националните изисквания от 244,66 точки. Налице е покриване на специфичните вътрешни изисквания на СА за заемане на академичната длъжност, тъй като са представени доказателства за ръководство на 1 и участие в 2 университетски изследователски проекти.

6. Характеризиране на научните приноси

Най-важните научни приноси на тримата кандидати в конкурса могат да се обобщят по следния начин:

➤ *Гл. ас. д-р Александрина Александрова:*

- оценено е състоянието и са изведени детерминантите на финансовата грамотност, доказана е по емпиричен път водещата роля на образованието, идентифицирани са основните слабости на българската образователна система и са направени препоръки за основни елементи на национална стратегия за финансова грамотност;
- акцентирано е върху значимостта на дигиталната финансова грамотност като част от общата финансова грамотност, характеризирана е връзката между финансовата грамотност, икономическото развитие и карбоновия отпечатък и е анализирано въздействието на финансовата грамотност върху по-широкото финансово приобщаване, икономическата стабилност и устойчивото развитие;
- открити са най-важните предизвикателства пред фискалната конвергенция в ЕС, оценена е ефективността на данъчните стимули и тяхното влияние върху инвестициите и създаването на работни места, и е анализирано значението на имплицитните данъчни ставки върху труда и потреблението за фискалната политика и икономическата динамика;
- изследвано е влиянието на изкуствения интелект, иновациите и дигитализацията върху икономическия растеж и конкурентоспособността, коментирано е отражението на блокчейн технологията и криптовалутите върху финансовата система и са разгледани приложения на изкуствения интелект във финансовата сфера, които стимулират икономическото включване и повишаването на дигиталната финансова грамотност;
- анализиран е проблемът за младежката безработица в България и ЕС, набелязани са конкретни мерки за нейното ограничаване и е характеризирана готовността на

студентите-икономисти за реализация на трудовия пазар в условията на дигитална трансформация;

- изведена е значимостта на климатичните промени като фактор за развитието на туризма, оценено е отражението на климата върху туристическия потенциал на региона по поречието на река Дунав на българска и румънска територия и са очертани възможностите за по-добро позициониране на България като туристическа дестинация.

➤ *Гл. ас. д-р Танер Исмаилов:*

- изяснени са теоретичните основи и практическите подходи за използване на концепцията за устойчивото потребление, установена е степента на нейното прилагане в България и е направена оценка на ефективността на политиките и институционалната среда в подкрепа на устойчивото потребление в страната;
- открит е нарастващият глобален интерес към екологично чистите млечни продукти и е приложен 7P маркетингов микс за млекопреработвателните предприятия, представляващ практическо решение за подобряване на отношенията с клиенти, оптимизиране на ресурсите и увеличаване на рентабилността
- апробиран е модел за оценка на ефективността на фискалната система в България, разгледана е рамката за нейното управление предвид възприетите в българското законодателство фискални ограничения и е изяснена връзката между фискалния капацитет и финансовата грамотност;
- подчертани са икономическите, социалните и културните измерения на младежката безработица, открити са нейните негативни ефекти за пазара на труда и е доказано, че липсата на възможности за придобиване на професионален опит в млада възраст често създава възможности за трайно изключване от пазара на труда;
- разработени са методи за иновативна подкрепа на МСП, насочени към устойчиво развитие на селскостопанския сектор и са характеризирани ESG факторите и влиянието на капитала върху източниците на финансиране на фирмите, което е направено на примера на азиатски компании;
- анализирана е зависимостта между размера на кредитните институции и тяхното финансово състояние и резултати, доказано е, че тази зависимост е силна или умерена и е анализирана приложимостта на методологиите на банковите стрес тестове за ранно предупреждение за банкова несъстоятелност.

➤ *Гл. ас. д-р Таня Тодорова:*

- систематизирани са основните теоретични възгледи за ролята на данъците като фискален инструмент и за тяхната значимост за макроикономическата стабилизация и е характеризирана възможността за оптимизиране на публичните приходи от гл. т. на въздействието им върху икономическия растеж;
- въз основа на емпиричен анализ са изведени тенденциите в динамиката на публичните приходи на България и другите нови държави-членки на ЕС, аргументирани са начините за постигане на по-висока ефективност и е обосновано реструктурирането на данъците от деформиращи към недеформиращи;
- на базата на пресметнатите коефициенти на еластичност на данъчните приходи спрямо БВП и съставеният иконометричен модел е разкрит видът, посоката и силата на зависимостта между данъчните приходи и икономическия растеж и е обоснована

необходимостта от увеличаване на събираемостта на данъците и ограничаване на сивата икономика;

- формулирано е заключението, че по-високият бюджетен дефицит в новите държани-членки на ЕС не благоприятства, а ограничава реализирането на по-висок икономически растеж и е препоръчано неговото редуциране посредством увеличаване на данъците, разширяване на данъчната основа или намаляване на публичните разходи;
- направен е изводът за ниска ефективност на публичните разходи в държави с „големи правителства“, описани са начините за тяхното ограничаване и са формулирани препоръки за повишаване на тяхната ефективност;
- коментирана е връзката между публичните разходи и икономическия растеж и е предложено пренасочване на разходите от непроизводителни към производителни икономически дейности и от такива с текущ и трансферен характер към инвестиционни разходи.

7. Академична известност

Научните изследвания и на тримата кандидати са известни на професионалната общност, за което може да се съди по броя на цитиранията от други автори, които надхвърлят значително минималните национални изисквания.

➤ *Гл. ас. д-р Александрина Александрова* е приложена справка за наличие на следния брой цитати: 33 цитата в Web of Science и 40 в Scopus, 5 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 10 цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране. Поради едновременното цитиране на някои от публикациите и в двете световно известни бази данни с научно рецензиране, няма да коментирам конкретния общ брой на цитатите и на точките по група Д от националните изисквания. Необходимо е да се подчертае обаче, че този брой е внушителен, което е много сериозен атестат за качествата на научната продукция на кандидата;

➤ *Гл. ас. д-р Танер Исмаилов* е представил доказателства за 31 цитати в Web of Science и Scopus, 1 цитат в монография и 39 цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране. Общият брой точки по група Д от националните изисквания възлиза на 670, което е 13,4 пъти повече от изискуемия минимален брой. Тези резултати са показателни за висока известност на публикациите на кандидата в специализирани, вкл. високорейтингови издания в страната и чужбина.

➤ *Гл. ас. д-р Таня Тодорова* е приложила списък, в който е отбелязано, че има 28 цитата в Web of Science и Scopus, 18 цитата в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 2 цитата или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране. В справката за първата група обаче не са посочени доказателства, че всички цитиращи публикации са в двете световни бази данни, а от самото ѝ съдържание става ясно, че някои от тях следва да се причислят към нереферираните списания с научно рецензиране. Част от цитиращите публикации във втората група също представляват статии в списания и затова трябва да се включат в третата група. Поради тази особеност сумарният брой на цитатите за всички групи се запазва, но действителната структура е различна. Това не позволява да се прави коментар върху общия брой точки по група Д от националните изисквания, въпреки че е видно, че той надхвърли многократно изискуемия минимум.

8. Допуснати слабости, критични бележки, препоръки.

Към кандидатите в конкурса могат да се отправят някои критични бележки и препоръки. Някои от критиките – като наличието на известна повтаряемост на текстове в по няколко публикации и недостатъчно ясното формулиране на някои от приносите, могат да се оправят и към тримата. Наред с тези критики, има и някои слабости и препоръки, които са специфични за всеки от участниците.

➤ При *гл. ас. д-р Александрина Александрова* се забелязва много широк кръг на научните интереси, което е съчетано и с воденето на разнородни учебни курсове и изключително висока проектна активност. Въпреки че това може да се възприеме като положителен факт и свидетелство за много висок капацитет, то не позволява по-голяма концентрация върху отделни научни теми и може да бъде за сметка на дълбочината на изследванията. Затова е препоръчително в бъдеще тя да стесни научното си портфолио. Втората критика е че големият брой съвместни публикации и трудното разграничаване на научните приноси от тези на други колеги не позволява подчертаване на собствените ѝ научни достижения. Затова би било добре в следващите етапи на своята академична кариера тя да се стреми към по-отчетливо открояване на собствения ѝ професионален облик, без това да е за сметка на много добрите ѝ възможности за екипна работа.

➤ Към *гл. ас. д-р Танер Исмаилов* могат да се отправят аналогични критични бележки като тези към предишния кандидат, макар и в различна степен. При него също има широк, макар и сравнително по-малък кръг на научните интереси, както и много голям брой и значителна хетерогенност на преподаваните учебни дисциплини. Това най-вероятно е свързано с натрупания от него значителен практически опит по някои от конкретните тематични области и в този смисъл може да се приеме за логично и оправдано. Въпреки това е препоръчително той да помисли върху възможността за по-тясна специализация в бъдещите си научни изследвания. Това ще даде възможност и за подготовката на повече самостоятелни публикации, което ще допринесе за по-силното открояване на собствените му научни резултати и изследователски облик.

➤ Към *гл. ас. д-р Таня Годорова* може да се отправи критична бележка за много отчетлива фокусираност върху темата за публичните приходи и публичните разходи. Това не е слабост по принцип, ако е свързано със задълбочаване на изследванията, добавяне на нови ракурси и/или усъвършенстване на изследователската методология, а не с прилагането на еднакви или сходни логически схеми. Затова е препоръчително в бъдещата си работа кандидатът да работи в тези посоки или да се насочи и към други тематични области. Това ще ѝ даде възможност да реализира повече статии в научни списания, вкл. реферирани и индексирани в световните бази данни, за сметка на намаляване на силно доминиращия сега относителен дял в публикациите на докладите от научни конференции. Друга критична бележка е, че резултатите от най-цитираните статии на кандидата, вкл. в световните бази данни, не са отразени в списъка на нейните научни приноси, което създава неяснота относно тяхното припознаване.

9. Обобщена оценка

Въз основа на всичко посочено по-горе давам положителната си обобщена оценка за готовността и на тримата кандидати за заемането на академичната длъжност „доцент“. Основание за това ми дава факта, че с представените материали в конкурса те надхвърлят

значително минималните национални изисквания в ЗАРСРБ и Правилника за неговото прилагане и отговарят напълно на вътрешните задължителни и допълнителни изисквания според Правилника за развитието на академичния състав в СА „Д. А. Ценов”.

Тъй като кандидатите в конкурса са повече от обявените места и предвид тяхното комплексно представяне въз основа на научно-изследователската дейност, вкл. публикациите в реферираните и индексирани световни бази данни, преподавателската дейност, проектната активност, цитируемостта, и оценката на научните приноси и резултати, смятам, че те следва да бъдат класирани по следния начин:

- 1) гл. ас. д-р Александрина Александрова
- 2) гл. ас. д-р Танер Исмаилов
- 3) гл. ас. д-р Таня Тодорова

Въз основа на това класиране предлагам на уважаемото научно жури да гласува за избора на гл. ас. д-р Александрина Борисова Александрова и гл. ас. д-р Танер Мустафов Исмаилов за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Политическа икономика“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов.

31.07.2025 г.

/доц. д-р Стела Ралева/